

POLITYKA OCHRONY MAŁOLETNICH

CZĘŚĆ I: WPROWADZENIE

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez naszą organizację (Gaudium Pracowania Profilaktyki) jest działanie dla dobra małoletniego w jego najlepszym interesie. Każdy Współpracownik organizacji traktuje małoletnich z szacunkiem oraz uwzględnia ich potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez kogokolwiek wobec małoletniego przemocy w jakiegokolwiek formie. Współpracownicy organizacji, realizując te cele, działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych organizacji (niniejszego dokumentu, Polityki Ochrony Małoletnich, zwanej dalej Polityką) oraz swoich kompetencji.

Nasza organizacja (Gaudium Pracowania Profilaktyki) **nie podejmuje działań, w których sprawowałaby bezpośrednią opiekę nad małoletnimi w toku realizacji zajęć**, warsztatów itp. Działania organizacji realizowane są zawsze na terenie i pod opieką instytucji, placówek i podmiotów, na których spoczywa podstawowa odpowiedzialność za ochronę małoletnich. W związku z tym rola Gaudium Pracowni Profilaktyki w tym zakresie skupia się na czujności i reagowaniu w sytuacjach niepokojących lub bezpośredniej krzywdy wobec małoletniego poprzez przekazanie tych informacji wychowawcom lub władzom danej placówki, gdzie realizowane jest działanie, a także zapewnienie kadry spełniającej wymogi prawne.

Podstawy prawne polityki

Podstawy prawne:

- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) - art. 23 i 24
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).

Słowniczek pojęć używanych w Polityce

1. **Organizacja** to firma Gaudium Pracownia Profilaktyki Urszula Tokarczyk z siedzibą w Mordarce.
2. **Współpracownicy** to osoby zaangażowane do współpracy z Gaudium bez względu na formę prawną współpracy (m.in. na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, umowy współpracy typu b2b, wolontariatu, stażu czy praktyk), które mogą mieć bezpośredni kontakt z osobami małoletnimi w ramach prac trenerskich, czy na zapleczu organizacyjnym poprzez środki komunikacji elektronicznej.
3. **Małoletnim**, w myśl przepisów prawa, do których odnosi się Polityka, jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia. W naszej organizacji rozumiemy przez to zarówno małoletnich jak i niepełnoletnią młodzież.
4. **Opiekunem** małoletniego jest osoba uprawniona do reprezentacji małoletniego, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
5. **Wychowawcą** małoletniego jest osoba aktualnie sprawująca opiekę nad małoletnim w placówce, w której organizacja realizuje swoje działania. Może to być nauczyciel przedmiotu obecny na zajęciach, wychowawca klasowy, pedagog, psycholog lub inny członek kadry placówki lub sprawujący opiekę w czasie realizowanego przez organizację działania.
6. **Placówka** to miejsce lub organizator wydarzenia w ramach którego organizacja prowadzi swoje działania z małoletnimi, np. szkoła lub wypoczynek wakacyjny. Placówka jest podmiotem odpowiedzialnym za opiekę nad małoletnimi w ramach współpracy z Gaudium.
7. **Zgoda** rodzica małoletniego oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego /opiekunów prawnych. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami małoletniego należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
8. Przez **krzywdzenie** małoletniego należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym współpracownika organizacji lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie.
9. **Osoba odpowiedzialna** za Politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem to właściciel firmy Gaudium Pracownia Profilaktyki Urszula Tokarczyk sprawująca nadzór nad realizacją Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w organizacji.
10. **Dane osobowe** małoletniego to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego.

CZĘŚĆ II: Współpracownicy

Zasady rekrutacji współpracowników

- **Poznajemy dane kandydatki(-ta)**, które pozwolą nam jak najlepiej poznać jej/jego kwalifikacje, w tym stosunek do wartości podzielanych przez Gaudium, takich jak ochrona praw małoletnich i szacunek do ich godności. Dbamy, aby osoby zaangażowane do współpracy (niezależnie od jej formy prawnej) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z małoletnimi oraz były dla nich bezpieczne. W związku z tym możemy żądać danych (w tym dokumentów) dotyczących:
 - wykształcenia,
 - kwalifikacji zawodowych,
 - przebiegu dotychczasowego zatrudnienia,
 - innych danych wymaganych do formalnego zatrudnienia i kontaktu.
- Kandydat(ka) może na naszą prośbę przedstawić referencje z poprzednich miejsc pracy, żeby uwierzytelnić swoją kandydaturę do współpracy. W przypadku pracy trenerskiej wartościowym uwierzytelnieniem jest certyfikat Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej i inne, podobne.
- Każdorazowo kandydat(ka) okazuje nam aktualne dokumenty:
 - wydruk z **Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym**. Przed podjęciem współpracy konieczne potwierdzamy, że osoba ta nie widnieje w rejestrze, a Wydruk z Rejestru przechowujemy w dokumentacji współpracowników.
 - wydruk z **Krajowego Rejestru Karnego** o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
- Każdorazowo współpracownik jest zobowiązany do zapoznania się z Polityką oraz pisemnego oświadczenia znajomości i stosowania Polityki.

Zasady bezpiecznych relacji z małoletnimi

Współpracownicy Gaudium znają i stosują ustalone i przedstawione poniżej zasady bezpiecznych relacji Współpracownik – małoletni. Kluczowe hasła zostały pogrubione, a ważne wyjątki od reguł podkreślone.

Zasady bezpiecznych relacji Współpracowników Gaudium z małoletnimi

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez Współpracowników **jest działanie dla dobra małoletniego** i w jego najlepszym interesie. Współpracownicy traktują małoletniego z szacunkiem oraz uwzględniają jego godność i potrzeby. **Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy** wobec małoletniego w jakiegokolwiek formie. Współpracownicy realizując te cele działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych organizacji oraz swoich kompetencji. Zasady te dotyczą wszystkich Współpracowników Gaudium, bez względu na formę zatrudnienia lub formułę zaangażowania.

Relacje Współpracowników z małoletnimi

Wszyscy jesteśmy zobowiązani do **utrzymywania profesjonalnej relacji** z małoletnimi i każdorazowego rozważenia, czy nasza **reakcja, komunikat** bądź działanie wobec małoletniego są **adekwatne do sytuacji, bezpieczne**, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich. Działamy w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby **zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji naszego zachowania**.

Komunikacja z małoletnimi

1. W komunikacji z małoletnimi zachowujemy **cierpliwość i szacunek**.
2. Słuchamy uważnie małoletnich i udzielamy im **odpowiedzi adekwatnych do ich wieku** i danej sytuacji.
3. **Nie wolno** nam **zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać** małoletniego.
4. **Nie wolno** nam **krzyczeć** na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa małoletniego lub innych małoletnich.
5. **Nie wolno** nam **ujawniać informacji wrażliwych** dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Obejmuje to wizerunek małoletniego, informacje o jego **sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej**.
6. Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, **informujemy** je o tym i staramy się brać pod uwagę jego oczekiwania.
7. Szanujemy **prawo małoletniego do prywatności**. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić małoletniego, wyjaśniamy mu to najszybciej jak to możliwe.
8. Troszczymy się o to, aby być **w zasięgu wzroku lub słuchu innych Współpracowników lub Wychowawców**, kiedy prowadzimy aktywności z małoletnimi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy musimy zostać z małoletnim sam na sam, zawsze staramy się powiadomić o tym innych Współpracowników oraz poinformować, w którym dokładnie miejscu będziemy przebywać wraz z małoletnim.
9. **Nie wolno** nam zachowywać się w obecności małoletnich **w sposób niestosowny**. Obejmuje to używanie **wulgarnych słów, gestów i żartów**, czynienie obraźliwych uwag, **nawiązywanie** w wypowiedziach do **aktywności bądź atrakcyjności seksualnej** oraz **wykorzystywanie** wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (**zastraszanie, przymuszanie, groźby**).
10. Zapewniamy małoletnich, że jeśli czują się **niekomfortowo** w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, **mogą o tym powiedzieć nam lub Wychowawcom** i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

Działania z małoletnimi

1. **Doceniamy i szanujemy** wkład małoletnich w podejmowane działania, aktywnie je **angażujemy** i **traktujemy równo** bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
2. **Unikamy faworyzowania** małoletnich.
3. **Nie wolno** nam **nawiązywać z małoletnim jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych** ani **składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze**. Obejmuje to także

seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletnim treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.

4. **Nie wolno** nam **utrzymywać wizerunku małoletniego** (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) **dla potrzeb prywatnych**. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków małoletnich, jeśli nie uzyskaliśmy zgód Opiekunów oraz samych małoletnich. Zasady utrwalania wizerunków małoletnich dla celów Gaudium opisane są dalej.

5. **Nie wolno** nam **proponować małoletnim alkoholu**, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również **używać ich w obecności małoletnich**.

6. **Nie wolno** nam **przyjmować pieniędzy** ani **wartościowych materialnie prezentów** od małoletniego, ani jego Opiekunów. Nie chodzi tu oczywiście o dobrowolne gesty życzliwości czy wdzięczności z ich strony (laurka, obrazek, drobne rękodzieło itp.). Nie wolno nam jednak wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub jego Opiekunów, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.

7. Wszystkie **ryzykowne sytuacje**, które **obejmują zauroczenie małoletniego przez Współpracownika/Wychowawcę lub Współpracownika/Wychowawcę przez małoletniego**, muszą być zgłaszane zgodnie z procedurami. Jeśli jesteśmy ich świadkami, reagujemy stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

Kontakt fizyczny z małoletnimi

1. Każde **przemocowe** działanie wobec małoletniego jest **niedopuszczalne**. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z małoletnim może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby małoletniego w danym momencie, uwzględnia wiek małoletniego, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego małoletniego może być nieodpowiednie wobec innego. Kierujemy się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję małoletniego, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy naszych dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małoletniego lub osoby trzecie.

2. **Nie wolno** nam **bić, szturczać, popychać** ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej małoletniego.

3. **Nigdy nie dotykamy małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny**.

4. Zawsze bądźmy **przygotowani na wyjaśnienie** swoich działań.

5. Nie angażujemy się w takie aktywności jak **łaskotanie, udawane walki z małoletnimi czy brutalne zabawy fizyczne**.

6. Zachowujemy **szczególną ostrożność** wobec małoletnich, które **doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania**. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małoletni będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinniśmy reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.

7. **Kontakt fizyczny** z małoletnim **nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy**. Jeśli będziemy świadkiem jakiegokolwiek

z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub małoletnich, zawsze informujemy o tym osobę odpowiedzialną zgodnie z obowiązującą procedurą.

Kontakty poza godzinami pracy

1. Co do zasady kontakt z małoletnimi powinien odbywać się **wyłącznie w godzinach pracy** i dotyczyć **celów mieszczących się w zakresie naszych obowiązków**. W naszej formule i standardach pracy nie przewidujemy okoliczności i potrzeby na wymianę danych kontaktowych z małoletnim, ani tym bardziej możliwości dalszego z nim kontaktu.
2. **Nie wolno** nam **zapraszać małoletnich do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy**. Obejmuje to także **kontakty z małoletnimi poprzez prywatne kanały komunikacji** (prywatne: telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).

Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku małoletnich

1. Organizacja zapewnia **najwyższe standardy ochrony danych osobowych** (w tym małoletnich) zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i własną Polityką Bezpieczeństwa Informacji. W odniesieniu do małoletnich ochrona danych osobowych podlega tym samym zasadom dobrych obyczajów i standardów co cała Polityka Ochrony Małoletnich, czyli w szczególności **uznaje prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, godności, szacunku i poczucia bezpieczeństwa**.
2. W związku z **brakiem sprawowania bezpośredniej odpowiedzialności za małoletnich**, z którymi pracujemy, sami nie wpływamy na zasady ochrony wizerunków stosowane w Placówkach, w których pracujemy. **Pozostajemy jednocześnie wrażliwi** na wszystkie sytuacje, które mogą budzić nasze wątpliwości w tym zakresie. Np. w przypadku obecności przedstawicieli mediów, dokumentujących wizerunki małoletnich dopytujemy Wychowawców o zgodę na takie czynności.
3. W związku z **formułą naszej działalności nie przewidujemy innego celu utrwalania wizerunku małoletnich, jak promocja** naszej działalności i wskazanie jej społecznych korzyści, uwypatniając dobre doświadczenia płynące z pracy z małoletnimi lub/i dokumentacja w celu spełnienia wymogów formalno-prawnych (np. dotacja/zlecone zadanie publiczne).
4. W tym powyższym zakresie:
 - informujemy Placówkę o takiej konieczności i ew. prosimy o zgodę, wyjaśniając potrzebę,
 - **dokumentujemy jedynie te kadry, w których wizerunek małoletniego stanowi wyłącznie szczegół większej całości**, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, czy wydarzenie publiczne. W takiej sytuacji nie można wprost mówić o danych osobowych małoletniego, a zgoda Opiekuna na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana,
 - gdybyśmy w toku przeglądania wykonanych materiałów multimedialnych odkryli bezpośredni wizerunek małoletniego, na przetwarzanie którego nie mielibyśmy zgody, **taki materiał musimy natychmiast usunąć**,

- podobnie reagujemy, gdybyśmy odkryli, że na materiale któryś małoletni nie jest ubrany, przedstawiony jest w niekorzystny sposób, albo ujawnione są jakiekolwiek dane osobowe (np. dostrzegalny napis z imieniem i nazwiskiem małoletniego, czy podobna lista osób).

5. Jeśli w naszej działalności potrzebne byłoby wykorzystanie wizerunku małoletnich w sposób wykraczający poza powyższe punkty, **konieczne jest pozyskanie zgody ich Opiekunów w jednoznaczny sposób, zgodny z Polityką Bezpieczeństwa Informacji Gaudium** (spełnienie wymogów prawa, jasne komunikowanie celu utrwalenia i przetwarzania wizerunku, utrwalenie go w sposób nie uchybiający godności małoletniego itd.).

CZĘŚĆ III: Procedury

1. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następującą kwalifikację (kategorie) zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich:

- **popętniono przestępstwo** na szkodę małoletniego (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad małoletnim),
- doszło do innej formy krzywdzenia, **niebędącej przestępstwem**, takiej jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie,
- doszło do **zaniedbania potrzeb życiowych** małoletniego (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem) lub **zaniedbania standardów Polityki** rodzącego niewielkie skutki lub mogącego być w przyszłości czynnikami ryzyka .

2. Współpracownicy Gaudium posiadają odpowiednią wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletnich i podejmują działanie.

3. W związku z formułą działalności Gaudium (nie podejmujemy działań, w których sprawowalibyśmy bezpośrednią opiekę nad małoletnimi w toku realizacji zajęć, warsztatów itp.) przeważnie nie jesteśmy upoważnieni do podejmowania interwencji na własną rękę.

4. Działania Gaudium realizowane są zawsze na terenie i pod opieką instytucji, placówek i podmiotów, na których spoczywa podstawowa odpowiedzialność za ochronę małoletnich. W związku z tym rola Współpracowników Gaudium skupia się na czujności i reagowaniu w sytuacjach niepokojących lub bezpośredniej krzywdy wobec małoletniego.

5. W sytuacji zauważonych symptomów krzywdzenia małoletniego Współpracownicy Gaudium:

- konsultują sprawę z innym(i) Współpracownikami Gaudium ustalając najlepszą formę zgłoszenia tego faktu Placówce,
- bez względu na kategorię krzywdy (przestępstwo, nie-przestępstwo, zaniedbanie) przekazuje sprawę Wychowawcom i Placówce w celu dalszego realizowania ich własnych procedur ochrony małoletnich, a także współpracuje przekazując niezbędne informacje.

6. W sytuacji bezpośredniej, aktywnej przemocy fizycznej wobec małoletniego (niezależnie czy to dokonywanej przez osobę dorosłą czy rówieśnika) **Współpracownicy Gaudium:**

- natychmiast wołają o pomoc najbliższego obecnego Wychowawcę,
- jeśli Wychowawca nie reaguje, wówczas Współpracownik Gaudium ocenia czy samodzielna (lub z pomocą innego członka Współpracownika Gaudium) interwencja siłowa w celu rozdzielania zaangażowanych osób jest natychmiast konieczna i nie zagraża własnemu życiu i zdrowiu,
- jeśli może, rozdziela osoby lub próbuje przywołać zaangażowane osoby do porządku krzykiem lub innymi niezbędnymi dla ochrony zdrowia pokrzywdzonego małoletniego sposobami,
- przekazuje sprawę Wychowawcom i Placówce w celu dalszego realizowania ich własnych procedur ochrony małoletnich, a także współpracuje przekazując niezbędne informacje.

7. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia małoletniego (np. niebezpieczna utrata przytomności, wypadek itp.) **Współpracownicy Gaudium:**

- natychmiast wołają o pomoc najbliższego obecnego Wychowawcę,
- jeśli Wychowawca natychmiast nie podejmuje interwencji, wówczas Współpracownik postępuje w ramach obywatelskiej odpowiedzialności, zgodnie z zasadami bezpiecznego udzielania pierwszej pomocy, tj. dba o własne bezpieczeństwo i zdrowie, zabezpiecza małoletniego, udziela pierwszej pomocy na zasadzie lub/i dzwoni pod numer alarmowy (jeśli w międzyczasie nie zrobiła tego inna osoba),
- przekazuje sprawę Wychowawcom i Placówce w celu dalszego realizowania ich własnych procedur ochrony małoletnich, a także współpracuje przekazując niezbędne informacje.

CZĘŚĆ IV: Monitoring

1. Gaudium Pracownia Profilaktyki ustala, że Osobą bezpośrednio odpowiedzialną za Politykę jest właściciel firmy Gaudium - Urszula Tokarczyk
2. Osoba odpowiedzialna monitoruje realizację Polityki i opowiada za reagowanie na sygnały naruszenia Polityki oraz za proponowanie zmian w Polityce.
3. Polityka wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.